

Lenka REGRUTOVÁ

Prešovská univerzita v Prešove, Prešov, Slovensko

lenkareg@gmail.com

EDUKATÍVNA FUNKCIA PÔVODNEJ TELEVÍZNEJ DRAMATICKEJ TVORBY PRE DETI A MLÁDEŽ

Lenka REGRUTOVÁ

University of Prešov, Prešov, Slovakia

lenkareg@gmail.com

EDUCATIONAL FUNCTION OF ORIGINAL TELEVISION DRAMA FOR CHILDREN AND YOUTH

This contribution deals with the secondary function of the original TV drama for children and youth, which has a long tradition in Slovakia. Since the beginning of the broadcast, the authors have created dramatic programmes that have familiarized children with literary texts of Slovak and foreign productions, and also produced programmes designed for the needs of television. In the field of original drama, titles can also be recorded, which, in addition to the aesthetic experience, can also be taught. The paper analyzes three selected titles in different years of production (*We are little musicians* – 1976, *Pa Pi* – 1986 – 1989, *Elf* – 1995) which focus on the development of competences in the field of music education, literature, and natural sciences. Selected audiobooks of titles can also be used in the learning process, especially at the primary level of education.

Keywords: original drama on television, educational function of media, experiential learning.

V procese skúmania médií a detského publika možno pozorovať viacero prístupov (vplyv mediálnych obsahov na deti, otázka potreby mediálnej výchovy, tvorba pre detské publikum a podobne). V našom skúmaní upriamujeme pozornosť na pôvodnú televíznu dramatickú tvorbu, ktorá mala svoje dominantné postavenie v programovej štruktúre od začiatku vysielania. V úvode v krátkosti predstavíme teóriu sociálneho učenia, mediálnej výchovy a svoju pozornosť sústredíme na možnosti využitia vybraných televíznych programov a dramatických relácií v procese edukácie žiakov primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania.

Jednou z prvých teórií, ktorá bola aplikovaná na vzťah detí a masových médií, je teória sociálneho učenia (Davies 2010: 79 – 84; Van Evra 2009: 3 – 6; Kundanis 2003: 12 – 14). Ide o prvú teóriu, ktorá vysvetľuje účinok televízie na správanie detí a využíva sa pri opise krátkodobých účinkov. Sociálne učenie pozerá

na príjemcu správy ako na jednotlivca a predpokladá, že deti, ktoré často sledujú televíziu budú za istých okolností imitovať správanie, ktoré vidia v jednotlivých televíznych programoch (obdobne ako imitujú správanie dospelých, s ktorými sa často stretávajú). A. Bandura (in Davies 2010) zaviedol štvorčastový proces pozorovania. Na začiatku je potrebné získať pozornosť publika, ktorá sa v detskej tvorbe dosahuje najmä výberom postáv s výraznými črtami (v minulosti v televíznych reláciách pre deti vystupovali bábkové postavy Drobček, Kuko, Filmárik a Filmuška, Harvepíno; v súčasnosti je to napríklad škriatok Fidlibum). Druhý krok predstavuje udržanie pozornosti a to najmä opakovaním slov, obrazov, ktoré posilňujú proces zapamätávania a následnej imitácie. Po získaní a udržaní pozornosti nastupujú tzv. reprodukčné procesy, keď sú deti často vyzvané k istej forme spätnej väzby a posledný krok je spojený s motiváciou imitovať pôvodné správanie. Pri danom procese však treba mať na zreteli aj determinanty (predovšetkým kontext), ktoré vplývajú na imitáciu. Jednotlivé prvky možno pozorovať aj v súčasnej televíznej relácii *Zázračný ateliér*, v ktorej sa deti učia zhotovovať rozličné výrobky a pripravujú aj jednoduché recepty, pričom na konci dochádza k ich rekapitulácii a následnému apelu na detské publikum, aby dané správanie zopakovalo a napísalo spätnú väzbu do televízie.

Pri využívaní masmédií v každodennom živote a ich prípadnom vplyve na správanie jednotlivcov je potrebné zistiť aj druh motivácie, ktorá vplyva na celkový charakter výberu a príjmu mediálnych obsahov. J. Van Evra (2009: 12 – 13) uvádza tri kategórie motivácie sledovanie televízie. Ide o únik (spojený s relaxom, zmenou nálady, redukciou stresu), sebareflexiu (porovnanie seba s inými v televízii) a vyhľadávanie informácií. Autori odborných publikácií navyše pripomínajú, že televízia a iné masmédiá nepôsobia vo vákuu, pri skúmaní je potrebné myslieť aj na rozdielne rodinné zázemie, pohlavie, socioekonomickú úroveň a ďalšie aspekty, ktoré výraznou mierou vplývajú na selekciu, interpretáciu a produkciu mediálnych textov.

Televízni tvorcovia už od začiatkoch vysielania Česko-slovenskej televízie do programovej štruktúry radili žánrovo rôznorodé programy určené pre detského príjemcu. Ich funkciou bolo dieťa zabaviť, upokojiť pred spaním (rozprávka na dobrú noc), ale aj poučiť alebo vzdeliť, prípadne pôsobili ako jeden z nástrojov výchovy. Vzdelávacie programy určené deťom v predškolskom a mladšom školskom veku sa začali vysielat' v roku 1961 (Rusnák 2009: 140) a neskôr sa ich funkcia dopĺňala, prípadne posúvala smerom k zábave, súťaži. Verejnoprávna televízia na Slovensku sa tak už od počiatkoch formovala aj ako vzdelávacia inštitúcia, v súčasnosti jej pôsobenie vymedzuje Zákon 532/2010, ktorý ju, okrem iného, definuje ako „*verejnoprávnu, nezávislú, informačnú, kultúrnu a vzdelávaciu inštitúciu*“. Uvedený zákon určuje aj programovú službu RTVS, do ktorej patria aj programy pre deti a mládež. Za najproduktívnejšie obdobie v zmysle tvorby žánrovo rôznorodých programov pre deti a mládež sa považujú 70. a 80. roky 20. storočia.

Spôsob prezentovania edukačnej funkcie médií v jednotlivých tituloch sa menil aj v závislosti od historicko-spoločenského kontextu danej doby, v ktorej boli

prezentované v televízii. Do nástupu komerčných televízií na slovenský mediálny trh mala verejnoprávna televízia dominantné postavenie a v danej súvislosti možno hovoriť aj o väčšom vplyve na dospievajúce publikum. Nové technológie, meniaci sa charakter televíznych žánrov a vplyv globalizácie vytvoril podľa M. Žilkovej (2012: 64; odvoláva sa na N. Vrabca) generáciu „*digitálnych domorodcov*“, ktorá má takmer neobmedzený prístup k akýmkoľvek informáciám, ktoré na nich pozitívne alebo negatívne vplyvajú a pomáhajú im formovať osobnosť.

Po roku 2000 sa začína čoraz viac diskutovať o potrebe mediálnej výchovy v školskom a mimoškolskom prostredí, ktorá by mala detským príjemcom (v danej súvislosti sa uvažuje aj o mediálnej výchove v kontexte celoživotného vzdelávania) pomôcť rozvíjať a efektívne využiť získané mediálne kompetencie a gramotnosť. Problematikou mediálnej výchovy a gramotnosti sa zaoberajú viacerí domáci aj zahraniční autori, ktorí ju vo svojich publikáciách teoreticky objasňujú a ponúkajú rozličné praktické cvičenia pre školskú aj mimoškolskú prax (Bína 2011; Van Evra 2009; Mičenka – Jiráček 2007; Pospíšil – Závodná 2010; Vrabec 2013). Otázkou mediálnej gramotnosti sa zaoberajú aj mediálni teoretici, pedagógovia a občianske združenia na Slovensku, s cieľom postupne zaviesť mediálnu výchovu na všetkých školách (v rámci prierezového alebo samostatného predmetu). Chápanie pojmu mediálna gramotnosť sa však často zužuje len na negatívne pôsobenie médií na deti bez ohľadu na ďalšie aspekty s ním spojené.

Na poslednej prehliadke detskej tvorby Cena Dunaja v roku 2010 sa konala aj konferencia *Mediálna výchova v otvorenom priestore*, v rámci ktorej bol predstavený aj projekt verejnoprávnej televízie, 40-dielny vzdelávací cyklus *Mediálni špióni*, ktorý prostredníctvom detských protagonistov hravou formou približuje históriu, fungovanie, pozitíva aj negatíva jednotlivých médií (printových aj elektronických) a možno ho považovať za efektívnu formu mediálnej výchovy rozširujúcu mediálne kompetencie a gramotnosť detí aj dospelých.

V istých prípadoch je však pojem mediálnej gramotnosti zužovaný len na schopnosť vedieť interpretovať mediálne obsahy. M. M. Davies (2010: 64 – 67) ju definuje ako schopnosť výberu (v zmysle rozsahu využitia mediálnych obsahov), porozumenia (schopnosť použiť prijímané obsahy) a tvorenia komunikácie v rozličných kontextoch, pričom rozlišuje štyri kategórie mediálnej gramotnosti – informačnú kompetenciu, vzdelávaciu kompetenciu v oblasti médií, kritickú kompetenciu a mediálny manažment (schopnosť vedieť rozdeliť čas a určiť limity na prijímanie mediálnych obsahov). Uvedené definície poukazujú na potrebu a možnosti selekcie, príjmu, ale aj tvorby invariantných typoch mediálnych textov, ktoré sa v súčasnosti stávajú predmetom záujmu viacerých vedných odborov a ich vzájomné prepojenie si v praxi často neuvedomujeme (napr. učiteľ využíva vybrané mediálne produkty a spôsob ich tvorby intuitívne, aby sa priblížil vybranej cieľovej skupine – spôsob ich využitia má však rozličný účinok).

Odborný časopis pre teóriu, výskum a prax masmediálnej komunikácie *Otázky žurnalistiky* (1–2/2015) sa v roku 2015 venoval edukačnej funkcii médií. Autori (Hradiská – Spuchľak – Bohunický 2015: 105) definujú edukáciu médií

ako „súbor výchovno-vzdelávacích aktivít realizovaných mediálnymi formátmi, smerujúcich k formovaniu osobnosti príjemcu“, pričom jej realizácia spočíva v zámernom pôsobení (najčastejšie formou vzdelávacích cyklov) alebo „má podobu náhodného edukačného pôsobenia (informálne učenie).“ V procese komunikácie, keď príjemcov predstavuje mediálne publikum, text mediálne obsahy a autorom sú mediálni tvorcovia, dôležitú úlohu, najmä v prípade edukačnej funkcie médií, zohráva selekcia a interpretácia. Mediálne obsahy pritom môžu pomôcť k rozvíjaniu kritického myslenia, ktoré je „charakteristické tým, že prijímanie informácií je kritické, hľadá príčiny, dôkazy, predvída dôsledky, nie je zaujaté, odhaľuje stereotypy, či nepodlieha propagande“ (Petranová 2013: 14). D. Petranová (tamtiež) sa zaoberá rozvojom kritického myslenia v kontexte mediálnej výchovy (porovnaj s cieľom podľa ISCED 2 a ISCED 3) a poukazuje na to, že daný typ myslenia „umožňuje vidieť svet v skutočnej a nie mediálnej realite. Zvyšuje sa tak sloboda človeka, ktorý kritickým myslením disponuje a rozširujú sa jeho možnosti uplatnenia sa v praktickom živote“. Z pohľadu didaktiky autorka (tamtiež) upriamuje pozornosť na učiteľa ako radcu (pomoc pri organizovaní študijnej činnosti), pričom v mediálnej výchove, ale aj v rámci iných predmetov možno badať posun od „cenzorských prístupov“ učiteľa smerom k „poradenským prístupom.“

Príjemcov mediálnych obsahov tak stavia aj do pozície tvorcov, ktorí rozličnou mierou participujú na vybraných televíznych žánroch. Rozšírené možnosti interaktivity (sms, email, sociálne siete a pod.) v porovnaní s predchádzajúcimi desaťročiami sa efektívnym spôsobom využívajú aj pri tvorbe pôvodných televíznych relácií pre deti, ktoré v nich majú možnosť využiť získané mediálne kompetencie a vedomosti z rozličných oblastí vo svoj prospech (napr. televízne relácie *Daj si čas*, *Fenomén Junior*, *Výprava nádeje*). V súčasnosti sa vysiela aj súťaž, ktorá má detskému publiku priblížiť 100. výročie vzniku Československej republiky s názvom *Ahoj, republika!* V úvode každej relácie sa predstavujú dve súťažné družstvá (z Česka a Slovenska), ktoré si pripravili vlastné videovizitky seba, školy, prípadne mesta, z ktorého prichádzajú. Dané vstupy majú viacero technických nedostatkov (najmä nekvalitný zvuk a obraz), no funkčne využívajú schopnosti detí vytvoriť krátky mediálny text. V relácii sú navyše zakomponované aj krátke dramatické scénky, ktoré obsahujú informácie z histórie a možno ich považovať za formu zážitkového, informálneho učenia.

V kontexte pôvodnej slovenskej mediálnej tvorby v televízii bola edukačná funkcia mediálnych obsahov v rozličnej miere prítomná od začiatku vysielania. Nástupom komerčných vysielacích rozhlasových a televíznych staníc sa vplyv verejnoprávnych médií na publikum oslabil. Dospievajúci poslucháči a diváci sú v značnej miere ovplyvňovaní aj takmer neobmedzeným prístupom k akýmkoľvek informáciám a ich pôsobenie možno regulovať len čiastočne. Daný stav si uvedomujú aj tvorcovia mediálnych obsahov a pri

výbere jednotlivých žánrov a ich produkcii sa čoraz častejšie do popredia dostáva zisk, sledovanosť, exkluzívnosť a pod. Pôvodné televízne relácie určené primárne na vzdelávanie, edukáciu sa stávajú pre publikum okrajové, málo atraktívne a samotná cieľová skupina ich často nepozná. Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej RTVS) pravidelne zaraďuje do svojej vysielacej štruktúry programy s edukačnou funkciou.

Televízny archív RTVS v rámci pôvodnej dramatickej tvorby pre deti a mládež však disponuje množstvom titulov, ktoré sa pravidelne reprízujú a napriek dobe vzniku dokážu osloviť aj súčasné generácie detského publika. Navyše, viaceré z nich obsahujú aj poznatky, ktoré možno funkčne zakomponovať do procesu edukácie. Ako príklady uvádzame tri seriály, ktoré sa pravidelne objavujú v programe RTVS – *My sme malí muzikanti* (1976), *Pa a Pi* (1986 – 1989) a *Škriatok* (1995).

Ako príklad na edukáciu žiakov v rámci hudobnej výchovy sme zvolili desaťdielny hudobno-zábavný seriál *My sme malí muzikanti*. Scenár napísal autor literatúry pre deti a mládež, T. Janovic, ktorý dokázal do textu vniesť detský aspekt a z obsahového hľadiska ho možno považovať za nadčasový aj napriek tomu, že v súčasnosti mnohé dialógy z jazykového hľadiska pôsobia archaicky, prípadne sú odrazom doby vzniku (napr. aj oslovenie detí – iskri, pionieri). Dramaturgičkou titulu je G. Vyskočilová a režisérom I. Krajíček. Za dominantný prvok, ktorý z veľkej časti zabezpečil úspech seriálu v danej dobe vzniku (seriál získal aj zvláštne ocenenie na medzinárodnom festivale v Helsinkách) je obsadenie uja Doremifáka J. Krónerom, ktorý svojimi interpretačnými schopnosťami dokázal osloviť široké spektrum publika. Jeho prácu vyzdvihol aj J. Satinský: „*Hrejivé je to, že ten Jozef Króner tak prirástol k srdcu malých televíznych divákov, že to, o čo išlo tvorcom, aby si deti obľúbili hru na nejaký hudobný nástroj, tak tie deti splnili. Na základe tohto seriálu množstvo detí začalo navštevovať hudobné školy.*“ (*Takí sme boli*: 1996). V rámci dvadsaťminútových dielov deti v rozprávkovom dome uja Doremifáka postupne poznávajú jednotlivé hudobné nástroje, pričom ide o formu zážitkového učenia. Napríklad v prvej časti zo skrine na príkaz s použitím čarovnej formulky („*Na moje želanie a na detí prikázanie, ukáž nám ty skriňa rohatá...*“) postupne vychádzajú bubeník Palička, trubkár Mirinda, činelista Brmolec a uznamentátor Fiscisgis, ktorý deťom za odmenu (básnička, pesnička) donesie medaily z husľových kľúčov. Diváci sa dozvedia základné aj špecifické informácie o hudobných nástrojoch (napr. o gitare sa dozvedia, že ide o šesťstrunový nástroj, udiera sa na ňu prstami alebo brnkadlom, používa sa aj ako sprievodný nástroj, Arabi ju priniesli zo Španielska), vypočujú si ukážky hry a spolu spievajú tematické pesničky (napr. pri hre na bubon – *My sme smelí vojaci*, *Prešporská kasáreň maľovaná*, pri gitare – *Náš táborák horí a plápolá*, pri rozprávaní o tónoch jesene – *Moja mamka niečo má*). V záverečnej časti je otvorená výstava paličiek, ktorá spája reálny svet a fiktívny svet rozprávok (dirigentská taktovka, vychádzková palička Janka Hraška, kúzelnícka palička, budzogán brata Valibuka) a majster Paradajnýny

(dirigent) ich zavedie do filharmónie, pričom im vysvetlí význam slova taktovka (orchestru sa ňou udáva takt) a partitúra (kniha, v ktorej je napísaná skladba). Uvedený seriál sa môže stať inšpiráciou pre učiteľov hudobnej výchovy, ktorí by žiakov mohli obdobne zapojiť do vyučovacieho procesu s využitím rolovej hry, vytvorením príbehu o hudobných nástrojoch. V titule navyše deti spievajú ľahko zapamätateľné pesničky (napr.: „*Vladko dostal husle malé, Marián hrá na cimbale a mamička pre Moniku kúpila dnes harmoniku. Bubon ten má Etela, veselo hrá kapela.*“; archív RTVS), ktoré sa môžu naučiť aj žiaci prvého stupňa, prípadne si ich zopakujú s detskými protagonistami.

V 80. rokoch sa v koprodukcii vysielal aj kombinovaný seriál (animovaný a hraný) *Pa a Pi* (réžia M. Sobota a K. V. Borovička, rok výroby 1986 – 1989). V rámci 78 častí (každá časť má trvanie približne deväť minút) sa divákovi postupne dokumentárnym spôsobom predstavujú zvieratá žijúce na rôznych častiach planéty (napr. medveď, jež, kukučka, kormorán, slon, žirafa, včela). Fantazijnú zložku tvoria dve mačky, ktoré zastupujú deti a na ich otázky odpovedá počítač Vševed (možno ho pripodobniť k internetu, google). Informačnú zložku o zvieratách dopĺňajú dialógy, prípadne piesne, ktoré posilňujú mieru zážitkovosti a stávajú sa atraktívnou formou učenia pre žiakov primárneho vzdelávania. Napríklad v časti o veverici obyčajnej si diváci vypočujú pieseň veverice („*Od malička deň čo deň, rôzne športy trénujem. Hovorí to celý les, že som skvelý športovec.*“; archív RTVS) a Vševed encyklopedicky objasňuje pohyb zvierat („*Veveričia matka pomerne často, i bez zjavnej príčiny sťahuje svoje mláďatá z jedného hniezda do druhého. Pri stavbe hniezd začína veverica budovať niekoľko hniezd naraz. Len malú časť z nich dokončí, často iba jedno.*“). Následne sa tok informácií preruší prehovorom veverice, ktorá obdivuje pohyblivé hniezdo mačiek a opäť nasleduje informačná zložka o mláďatách veverice, ich strave s uvedením zaujímavosti (napríklad, že veverica denne dokáže skonzumovať 190 šušiek a pri lúskaní orechov necháva „*skúsená dospelá veverica červivé a prázdne orechy bez povšimnutia*“). Lexika postavy Vševeda pôsobí fundovane a môže sa stať, že detské publikum neporozumie všetkým slovám, no napriek tomu by nemalo dôjsť k nepochopeniu, keďže sú jednotlivé prehovory ilustrované a následne na nich nadväzujú aj dialógy mačiek a ostatných zvierat. Oblubu u divákov si získala aj rámcová zvučka seriálu (autorom je K. Peteraj, hudbu zložil K. Svoboda, naspievala ju M. Gombitová), ktorá predstavuje protagonistov a pomáha navodiť rozprávkovú atmosféru: „*My sme tí, Pá a Pi. Z bláznivej rakety, my sme tá posádka, čo ide sem. My sme tá výprava z mačacej planéty, čo sa chce pochváliť, že pozná Zem. Hľadáme na Zemi, hľadáme vás. Nech je nás priateľov pod slnkom viac.*“ Daný seriál považujeme za veľmi efektívnu pomôcku v procese edukácie na hodinách prírodovedy.

Pôvodný televízny seriál *Škriatok* napísala J. Kákošová, dramaturgiu prevzala D. Garguláková a réžiu Ľ. Kocka. V rámci jedenástich častí (každá má trvanie približne 26 minút) sa predstavujú príbehy dvoch protagonistov Evky (9 rokov) a Petra (13 rokov), ktorí žijú s mamami bez otcov a v spoločnosti rovesníkov aj dospelých často zažívajú pocit neprijatia a samoty. V redakcii vydavateľstva, kde

pracujú ich mamy objavajú v počítači tlačiarenskeho škriatka, ktorého nazývajú Delete a ten ich fyzicky preniesie do príbehov z kníh, ktoré má uložené v počítači ako zdroj pre knižný veľtrh. Deti tak postupne vstupujú do príbehov z literatúry a stretávajú sa s literárnymi postavami (Gerda zo *Snehovej kráľovnej*, Pätnásťročný kapitán, baba jaga z *Ruských ľudových rozprávok*, Tom Sayer z knihy *Dobrodružstvá Toma Sayera*, Peter Pan a Wendy, Staško a Nela z príbehu H. Sienkiewicza *Púšťou a pralesom*, Milady z *Troch mušketierov*). Reálny svet s fiktívnym je na jednej strane striktné oddelený (napr. zlato z príbehu je v skutočnom svete falošné), no na druhej strane je fiktívna postava škriatka reálna a nie je len v rovine fantázie. Detskí protagonisti na základe vstupov do literárnych príbehov naplňujú svoje predstavy, riešia problémy (napr. Evka donesie od baby jagy liečivú mastičku pre Petra), prekonávajú svoj strach a v neposlednom rade zažívajú dobrodružstvo. Zároveň sa stávajú kritikmi knižky, ktorú píše ich mama (*Riškove prázdniny*) a presvedčajú ich, že poslušný chlapec z kopaníci nezaujme súčasných čitateľov. V záverečných častiach sa aj dospelí presvedčia o existencii škriatka a Petrova mama na tlačovej besede na knižnom veľtrhu poukáže na výnimočnosť literatúry a jej interpretačných možností („*Za napísaným sa môže skrývať mnoho nevysloveného, schopného akéhosi samostatného jestvovania.*“). Ako pozitívny faktor, ktorý pomáha autenticite titulu, možno vnímať aj herecké obsadenie protagonistov (T. Pauhofová, E. Huraj, Z. Tlučková, V. Tureková), výkony ostatných detských a dospelých hercov sú kolísavé. Kontinuitu príbehu pomáha upevniť nediegetický rozprávač (D. Jamrich), ktorý v úvode každej časti rekapituluje udalosti z predchádzajúceho dielu seriálu. Na hodinách literatúry by si žiaci mohli postupne pozerat' vybrané úryvky z príbehov a ich úlohou by bolo dopísať príbeh so zakomponovaním seba ako hrdinu. Podmienkou by bolo, aby sa neodklonili od pôvodného deja, podobne ako v seriáli (pri vybočení z príbehu ostali deti uväznené a škriatok im nemohol pomôcť). Dané aktivity by rozvíjali aj imagináciu žiakov primárneho, prípadne nižšieho sekundárneho vzdelávania a mohli by sa stať aj motiváciou k povinnému čítaniu. V vedenom seriáli sa objavujú aj technické aspekty komentované žiakmi, ktoré v súčasnosti pôsobia historicky (počítač 286, vysielacky), no zároveň potvrdzujú istú úroveň mediálnej gramotnosti detí a ich záujem o vyvíjajúce sa technológie v 90. rokoch.

Uvedené príklady troch rozličných seriálov produkovaných v 70. – 90. rokoch predstavujú niekoľko možností efektívneho využitia edukácie zakomponovanej do dramatickej tvorby v animovanej a hranej podobe. V súčasnosti sa produkcia pôvodnej dramatickej tvorby obmedzila na minimum, tvoria sa najmä rozprávkové filmy. V roku 2010 bola uvedená premiéra televízneho filmu *Aj kone sa hrajú* s prvkami animácie, ktorý diváka oslovuje najmä živými zábermi zvierat a ich pohľadom na ľudí v podobe komentárov, no nevyužíva možnosť posilnenia dokumentárnej a informačnej zložky o účinkujúcich zvieratách z farmy. Edukatívnu funkciu v súčasnej pôvodnej televíznej produkcii možno nájsť predovšetkým v zábavno-vedomostných reláciách, ktoré do dramaturgie zaraďujú hrané scénky, v rámci ktorých sa poznanie môže zmeniť na zábavu s pridanou hodnotou.

LITERATÚRA

- Bína 2011:** Bína, D. 2011. *Texty, média a edukace*. České Budějovice.
- Davies 2010:** Davies, M. M. *Children, Media and Culture*. Open University Press.
- Hradiská, Spuchlák, Bohunický 2015: Hradiská, E., J. Spuchlák, J. Bohunický. Edukácia alebo kvázi edukácia médiami. In: *Otázky žurnalistiky*. 58, 1–2/2015, s. 104 – 118.
- Kundanis 2003:** Kundanis, R. M. *Children, Teens, Families, and Mass Media. The Millennial Generation*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Mičenka, Jiráček 2007:** Jičenka, M., J. Jiráček a kol. *Základy mediální výchovy*. Praha: Portál.
- Petránová 2013: Petranová, D. Rozvoj kritického myslenia v mediálnej výchove. In: *Pedagogické rozhľady*. 4–6/2013, s. 14 – 17.
- Pospíšil, Závodná 2010:** Pospíšil, J., L. S. Závodná. *Mediální výchova. Metodika*. Computer Media.
- Rusnák 2009:** Rusnák, J. *Textúry elektronických médií*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- Van Evra 2009:** Van Evra, J.: *Television and Child Development*. Routledge.
- Vrabec 2013: Vrabc, N. *Mediálna výchova: teoretické východiská a trendy*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave.
- Žilková 2012:** Žilková, M.: *Intertextuálne a intermediálne interpretácie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre.

PRAMENE

Databáza Archívu RTVS

Štátny pedagogický ústav 2008a. *Štátny vzdelávací program pre 2. stupeň základnej školy v Slovenskej republike ISCED 2 – nižšie sekundárne vzdelávanie*. [online; cit. 2015-09-07]. Dostupné z: <http://www.statpedu.sk/sites/default/files/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/isced2_spu_uprava.pdf>

Štátny pedagogický ústav 2008b. *Štátny vzdelávací program pre gymnázia v Slovenskej republike ISCED 3A – Vyššie sekundárne vzdelávanie*. [online; cit. 2015-09-07]. Dostupné z:

<http://www.statpedu.sk/sites/default/files/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/isced3_spu_uprava.pdf>

TAKÍ SME BOLI: 1996. *Televízne vysielanie pre deti a mládež*. IDEC 697–7640-0012-0006, rež. Cimerman, Miroslav 1996.

ZÁKON o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov z 15. decembra 2010. Zbierka zákonov č. 532/2010.

Tento článok bol vytvorený realizáciou projektu KEGA 015PU–4/2016 Elektronický mediálny text a detské publikum.